

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

28 Nisan 2025

HASTA MAHPUSLAR RAPORU

İnsan Hakları Derneği kurulduğu günden bu yana, hapishanelerde yaşatılan hak ihlallerine dair çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmaların başında da yaşam hakkının korunması, sağlığa erişimin hakkının kesintisiz sağlanması ve sağlık hakkı gelmektedir.

Kurumuza gelen bilgiler, avukat müvekkil görüşmeleri, mektuplar, aile ve yakınlarının başvuruları, hapishane ziyaretlerinde yapılan görüşmeler sonucunda mahpusların yaşadığı sağlık sorunlarına dair tespitler yapılmaktadır. Bu tespitler doğrultusunda hasta mahpuslara dair takip listesi hazırlanmaktadır. Sürekli olarak devam eden sevk ve sürgünler, mahpusların iletişimlerinin önündeki engeller, mahpusların sağlık verilerine erişimde yaşadıkları engeller, sağlık raporlarına ulaşılamaması; hapishane ve mahpus sayısının yüksekliği ve kurumlarımıza ulaşmada yaşanan sorunlar nedeniyle tespitlerin oldukça zor olduğunu ve hasta mahpusların çok az kısmına ulaşabildiğimizi belirtmek isteriz.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü açıklamış olduğu istatistiğe göre Türkiye Hapishanelerinde 7 Nisan 2025 tarihi itibarı ile 395 açık ve kapalı hapishanelerde 403.060 tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır.

CİNSİYETE VE İNFAZ DURUMUNA GÖRE CEZA İNFAZ KURUMLARI MEVCUTLARI									
YILLAR	HÜKÜMLÜ				TUTUKLU				GENEL TOPLAM
	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM	
7.04.2025	330.843	14.338	1.261	346.442	50.494	3.374	2.750	56.618	403.060

İnsan yaşamını korumak ve özgürlüklerini öncelemek, sosyal adaleti ve ekonomik refahı sağlamak yerine güvenlikçi politikaları ön plana çıkaran siyaset anlayışı hapishane sayısı ve mahpus sayısının artmasına neden olmaktadır.

Adalet Bakanlığı tarafından hapishanelerde bulunan hasta mahpuslara dair bir veri açıklanmamaktadır. Çeşitli tarihlerde milletvekilleri tarafından verilen soru önergelerinde de bugüne kadar sayısal veri paylaşılmamıştır.

Tespit edilen hasta mahpusların sağlık durumlarına dair bilgiler hekimler tarafından değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Buna göre;

Türkiye Hapishanelerinde tespit edebildiğimiz kadarıyla 161'i kadın ve 1251'i erkek olmak üzere en az 1412 hasta mahpus bulunmaktadır. Durumlarına dair yapılan tespitlere göre;

Ağır olarak tarif edebileceğimiz 335 mahpus bulunmaktadır. Bunlardan 230'u tek başına yaşamını devam ettiremiyor ve 105'inin de desteğe ihtiyaı bulunmakta, 188 mahpusun ise hastalıkları nedeniyle sürekli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

515 mahpusun hastalıkları belirtilmesine rağmen değerlendirme için gereken detaylar olmadığından ve 2 mahpusunda ne gibi hastalıkları olduğuna dair bilgi edinilemediğinden 517 mahpusun durumlarının ağır olup olmadığına dair değerlendirme yapılamamıştır.

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Kadın</i>	<i>Erkek</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	14	216	230
Desteğe ihtiyaı var	10	95	105
Sürekli kontrol	27	161	188
Ameliyat gerekiyor	2	36	38
Tedavi gerekiyor	3	18	21
Tanı konulması gerekiyor	10	24	34
Takip gerekiyor	33	214	247
Ortopedik Engel	1	7	8
Görme Engeli	1	22	23
İşitme Engeli	0	2	2
Bilgi eksik	60	454	514
Bilgi Yok	0	2	2
Toplam	161	1251	1412

Tablo 1. Hasta mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Kanser</i>	<i>Kanser opere</i>	<i>Kanser Şüphesi</i>	<i>Kitle vb.</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	26	8	3	6	43
Desteğe ihtiyacı var	2	2	2	1	7
Sürekli kontrol	36	3	7	5	51
Tedavi gerekiyor	0	0	0	1	1
Tanı konulması gerekiyor	0	0	7	6	13
Takip gerekiyor	0	0	0	7	7
Toplam	64	13	19	26	122

Tablo 2. Kanser hastası mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Kalp</i>	<i>Ritm Bozukluğu</i>	<i>Kalp yetmezliği</i>	<i>Koroner Hastalıklar</i>	<i>Kalp-kapak Hastalıkları</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	41	4	6	16	5	72
Desteğe ihtiyacı var	11	0	2	6	1	20
Sürekli kontrol	37	7	3	16	7	70
Ameliyat gerekiyor	1	0	0	1	2	4
Tedavi gerekiyor	1	0	0	0	1	2
Tanı konulması gerekiyor	0	1	0	0	0	1
Takip gerekiyor	50	18	5	2	8	83
Bilgi eksik	37	5	0	1	0	43
Toplam	178	35	16	42	24	295

Tablo 3. Kalp hastalığı bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>WKS</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	11
Desteğe ihtiyacı var	4
Sürekli kontrol	8
Toplam	23

Tablo 4. Wernicke-Korsakoff sendromlu mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>MS</i>	<i>ALS</i>	<i>MS ?</i>	<i>Kas güçsüzlüğü</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	6	1	0	0	7
Sürekli kontrol	0	0	0	1	1
Tanı konulması gerekiyor	1	0	1	0	2
Toplam	7	1	1	1	10

Tablo 5. Kas hastalıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Demans</i>	<i>Alzheimer</i>	<i>Bellek Kusuru</i>	<i>Sütun1</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	4	3	6	13	26
Desteğe ihtiyacı var	0	0	2	2	4
Sürekli kontrol	0	0	3	3	6
Ameliyat gerekiyor	0	0	1	1	2
Tanı konulması gerekiyor	0	0	1	1	2
Takip gerekiyor	0	0	5	5	10
Bilgi eksik	0	0	6	6	12
Toplam	4	3	24	31	62

Tablo 6. Hafıza hastalıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Ruhsal</i>	<i>Şizofreni</i>	<i>Zihinsel Engelli</i>	<i>Psikoz</i>	<i>Depresyon</i>	<i>İntihar Girişimi</i>	<i>Panik Atak</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	9	20	1	4	2	3	1	40
Desteğe ihtiyacı var	10	0	0	0	0	0	3	13
Sürekli kontrol	8	0	1	0	0	4	3	16
Ameliyat gerekiyor	1	0	0	0	0	0	0	1
Tedavi gerekiyor	1	0	0	0	0	0	0	1
Takip gerekiyor	6	0	0	0	0	0	2	8
Bilgi eksik	13	0	0	0	0	0	2	15
Toplam	48	20	2	4	2	7	11	94

Tablo 7. Ruh sağlığı hastalıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Tbc</i>	<i>Tbc, KOAH</i>	<i>KOAH</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	3	3	21	27
Desteğe ihtiyacı var	1	1	8	10
Sürekli kontrol	11	0	16	27
Takip gerekiyor	0	0	19	19
Bilgi eksik	0	0	1	1
Toplam	15	4	65	84

Tablo 8. Tüberküloz ve KOAH hastalıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Tip 1 Diyabet</i>	<i>Diyabet</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	1	30	31
Desteğe ihtiyacı var	0	17	17
Sürekli kontrol	5	19	24
Ameliyat gerekiyor	0	2	2
Takip gerekiyor	0	34	34
Bilgi eksik	0	18	18
Toplam	6	120	126

Tablo 9. Diyabet hastalığı bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Kanser</i>	<i>Böbrek Yetmezliği</i>	<i>Böbrek Hast.</i>	<i>Üriner sistem</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	1	27	12	3	43
Desteğe ihtiyacı var	0	0	4	3	7
Sürekli kontrol	0	1	12	5	18
Ameliyat gerekiyor	0	0	4	1	5
Tedavi gerekiyor	0	0	1	1	2
Tanı konulması gerekiyor	0	0	2	2	4
Takip gerekiyor	0	2	15	1	18
Ortopedik Engel	0	0	0	1	1
Görme Engeli	0	0	1	0	1
Bilgi eksik	0	1	14	8	23
Toplam	1	31	65	25	122

Tablo 10. Böbrek-Üriner sistem hastalıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Kanser</i>	<i>KC Yetmezliği</i>	<i>Hepatit-C</i>	<i>Karaciğer Hast</i>	<i>Hepatit</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	1	4	3	4	7	19
Desteğe ihtiyacı var	0	0	1	1	2	4
Sürekli kontrol	1	3	1	3	8	16
Ameliyat gerekiyor	0	0	0	1	1	2
Tanı konulması gerekiyor	0	0	0	1	4	5
Takip gerekiyor	0	0	0	10	9	19
Bilgi eksik	0	0	0	3	32	35
	2	7	5	23	63	100

Tablo 11. Karaciğer hastalıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Amputasyon</i>	<i>Ortopedik sorunlar</i>	<i>Enfeksiyon</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	4	19	0	23
Desteğe ihtiyacı var	0	13	1	14
Sürekli kontrol	0	12	2	14
Ameliyat gerekiyor	0	5	0	5
Tedavi gerekiyor	0	4	0	4
Tanı konulması gerekiyor	0	2	1	3
Takip gerekiyor	1	8	0	9
Ortopedik Engel	1	0	0	1
Görme Engeli	0	2	0	2
Bilgi eksik	0	27	1	28
Toplam	6	92	5	103

Tablo 12. Ortopedik rahatsızlıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

<i>Tüm Mahpuslar</i>	<i>Göz</i>	<i>Görme</i>	<i>Glokom</i>	<i>Toplam</i>
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	19	18	0	37
Desteğe ihtiyacı var	1	9	1	11
Sürekli kontrol	15	6	0	21
Ameliyat gerekiyor	3	1	0	4
Tedavi gerekiyor	2	0	0	2
Tanı konulması gerekiyor	3	1	0	4
Takip gerekiyor	20	9	1	30
Görme Engeli	3	19	1	23
İşitme Engeli	0	0	0	0
Bilgi eksik	33	8	0	41
Toplam	99	71	3	173

Tablo 13. Göz-görme rahatsızlıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

Tüm Mahpuslar	KBB	İşitme	Kulak	Konuşma bozukluğu	Toplam
Yaşamını tek başına sürdüremiyor	4	19	8	1	32
Desteğe ihtiyacı var	2	4	1	0	7
Sürekli kontrol	5	6	5	0	16
Ameliyat gerekiyor	6	0	2	0	8
Tedavi gerekiyor	1	0	3	0	4
Tanı konulması gerekiyor	1	0	1	0	2
Takip gerekiyor	21	1	7	0	29
Görme Engeli	3	1	0	0	4
İşitme Engeli	0	0	2	0	2
Bilgi eksik	26	5	18	0	49
Toplam	69	36	47	1	153

Tablo 14. Kulak-ışitme rahatsızlıkları bulunan mahpusların durumlarına göre dağılımları

Hapishane Tipi	Yaşamını tek başına sürdüremiyor	Desteğe ihtiyacı var	Sürekli kontrol	Ameliyat gerekiyor	Tedavi gerekiyor	Tanı konulması gerekiyor	Takip gerekiyor	Ortopedik Engel	Görme Engeli	İşitme Engeli	Bilgi eksik	Bilgi Yok	Total
T Tipi	57	15	43	9	4	4	76	0	3	0	155	0	366
Yüksek Güvenlikli	45	24	41	11	6	6	54	2	6	1	108	1	305
F Tipi	52	28	45	6	3	7	51	0	5	0	108	0	305
L Tipi	30	14	18	4	3	3	18	0	3	1	44	1	139
Kadın	9	9	21	1	2	10	26	1	0	0	50	0	129
S Tipi	9	5	10	4	2	4	18	5	6	0	37	0	100
R Tipi	14	3	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	21
H Tipi	5	2	6	0	0	0	1	0	0	0	6	0	20
E Tipi	5	2	1	2	1	0	1	0	0	0	2	0	14
Açık	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	5
M Tipi	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4
D Tipi	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
Kapalı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Toplam	230	105	188	38	21	34	247	8	23	2	514	2	1412

Tablo 15. Hapishane tiplerine göre mahpusların durumları

TESPİTLER

Hasta mahpusların hapishanelerde yaşadıkları sorunları durumlarının daha da ağırlaşmasına neden olmaktadır. Bunlardan bazılarını ifade etmek gerekirse;

- Hastane sevkleri, tek kişilik ebatlarda bölmelerde ve insanlık onuruna yakışmayan nakil araçlarıyla yapılmakta ve bu durum sağlık hakkı bakımından ciddi sıkıntılara neden olmaktadır. Bu araçlar özellikle epilepsi, astım ve atak geçirme riski yüksek hastalıkların yanı sıra kronik hastalıkları bulunan mahpuslar için ciddi riskler teşkil etmektedir. Ring araçlarında yazın klimaların açılmaması, kışın ısıtılmaması, araçların içi aşırı kirli ve hijyen kurallarına uygun olmaması nedeniyle hastalıkları tetiklemektedir. Mahpuslar polikliniğe çıkarılana dek ve hapishaneye dönünceye kadar bu ring araçlarının içinde saatlerce bekletiliyor.
- Kelepçeli muayene dayatması ve hasta-doktor mahremiyetini yok sayan muayene odasına jandarma ve infaz koruma memurlarının girmesi de sağlık hakkı ihlali oluşturmaktadır.
- Son yıllarda jandarma tarafından yapılan insanlık onuruna aykırı bir şekilde ağız içi arama dayatması ve çeşitli insan onurunu yok sayan uygulamalar nedeniyle de hasta mahpuslar hastanelere gidemiyorlar.
- Hasta mahpuslar zamanında revire çıkarılmıyor, revirlerden polikliniklere ve polikliniklerden 3. basamak sağlık hizmetlerine sevk işlemlerinde ise aylarca sırada bekletiliyorlar.
- Ağır olan mahpuslar dahi olmak üzere, mahpuslar yatağa kelepçeleniyor. Diş çekimleri, kan alımı ve tüm muayeneler esnasında kelepçeler çıkartılmıyor.
- Hastane polikliniğinde hasta-doktor mahrem ilişkisinin askerlerce ihlal ediliyor ve doktorların tedavi protokolünü işletmiyor.
- Mahpusların bulundukları koğuş ve hücreler yeterince ısıtılmıyor, havalandırılmıyor. Havalandırma saatleri kısıtlanıyor.
- Temiz suya ve sıcak suya erişim imkanları kısıtlanıyor. Şebeke suyu temiz olmadığı için mahpuslar içme suyunu kantinden almak zorunda kalıyor. Maddi imkanı olmayanlar kirli ve sağlıklı olmayan suyu tüketmek zorunda kalıyor.
- Mahpusların iâşe bedelleri yetersiz, yemekler besleyici değil, miktarı az olmasına tutuluyor.

- Kimi hapishanelerde mahpuslar aşırı kalabalık koğuşlarda tutuluyor. Bu durum sağlık sorunlarını olumsuz etkilemektedir. Yeteri kadar ısınma, hijyen, kişiye ait özel alanın olmaması ve beraberinde birçok sorunu beraberinde getirmektedir.
- Hapishanelerde yemekler plastik kaplarda veriliyor, plastik kapların sağlığa uygun olmadığından dolayı mahpusların metal kap verilmesi talepleri kabul edilmiyor.
- Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanelerde mahpuslar tek başlarına hücre tipi odalarda tutuluyor. Hasta mahpuslar ve engelli mahpusların da bir kısmı tekli odalarda tutulmaya devam edilmekte, bu da yaşam hakkı ihlallerini beraberinde getirmektedir. Bu hapishanelerde mahpuslar, çamaşırlarını bulundukları odalarda yıkamak ve kurutmak zorunda kalmaktadırlar. Tek bir oda içinde banyo, tuvalet ve yaşam alanının iç içe bulunması ortamın nemli ve mikrobik olmasına yol açacak ve bu nedenle çeşitli hastalıklar meydana gelmesi kaçınılmaz olmaktadır. Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanelerde avluya açılan tek penceresinin parmaklarının üzeri de de tel kafeslerle kapatılmıştır. Bundan dolayı alınacak temiz havanın azlığı ve aydınlatmanın yetersizliği de sağlık sorunlarına yol açmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

- 1) Uluslararası ve ulusal kanunlardan da anlaşılacağı üzere, mahpusların yeterli tıbbi yardım görme hakları mevcuttur. Bununla birlikte, mahpuslar insanlık onuruna saygılı bir biçimde muamele görme ve yaşama hakkına sahiptir. Fakat büyük bir sorun olan ve kamuoyunun vicdanını kanatan hasta mahpusların yaşamış oldukları sorunlar çözüm üretilmeden ortada durmaktadır. Teşhis ve tedavisi yapılmadan adeta işkence çektirilen, hapishanede hayatını kaybeden ya da ölümüne ramak kala bırakılıp kısa sürede hayatını kaybeden insanların olduğu bir toplum, adalete olan inancını da kaybeder. Türkiye hapishanelerinde bulunan hasta mahpusların acil ve kalıcı tedavileri yapılmalı, hapishane koşullarında tedavisi yapılamayan/yapılmayan hasta mahpusların da acilen infazları durdurulmalıdır.
- 2) *Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi “ölümcül seyir izleyen hastalığı olanlar ya da cezaevi koşullarında tedavi edilemez ağır hastalığı olan veya ağır engelli yahut yaşlı olan mahpuslar”ı “sürekli hapsedilmeye uygun olmayan kişiler” olarak nitelemektedir. Komite, bu tip mahpusların cezaevinde tutulmaya devam edilmesinin tahammül edilemez bir durum*

yaratacağını ve böyle bir durumda hekimlerin ilgili yetkiliye bu durumu rapor etmekle yükümlü olduğunu, ciddi fiziki engeli olan kişilerle, yaşlı olanların mümkün olduğu kadar **günlük yaşamlarını idame ettirebilecekleri şekilde barındırılmaları** gerektiğini, kısa sürede ölümcül sonuç doğurabilecek hastalarla ilgili dışarıdaki hastane ünitelerine transfer edilmelerini ancak böyle bir durumda muhakkak **tıbbi temele dayalı olarak bu kişilerle ilgili tıbbi nedenlerle af edilme veya erken tahliye edilebilme imkânlarının gözden geçirileceğini** düzenlemektedir. Hapishanelerde bu durumda olan mahpusların sağlık durumları evrensel ve bilimsel ölçütlere göre değerlendirilmeli ve halen hapishanelerde bulunan ağır hasta mahpusların tümü tam teşekkülü herhangi bir hastane raporuna istinaden derhâl salıverilmeli, tedavileri ailelerinin yanında sürdürülmeli ve sağlık sigortası devlet tarafından karşılanmalıdır.

- 3) BM Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması için Prensiplerin Bütünü: “Madde 1- İnsani tarzda muamele yükümlülüğü: Herhangi bir biçimde tutulan veya hapsedilen bir kimse, insaniyetin ve insanın doğuştan sahip olduğu insanlık onuruna saygının gerektirdiği bir biçimde muamele görür”.
- 4) Mahpusları ruh ve bedensel bütünlüklerine yönelik tehditler ortadan kaldırılmalı, insan onuruna yaraşır uygulamalar geliştirilmelidir. Gerekli önlemi almayan ve etkisi olan kişiler varsa etkin soruşturmalar yapılmalı ve yaptırımlar uygulanmalıdır.

Dünya Tabipler Birliği Lizbon Hasta Hakları Bildirgesi’ne göre (1981): “Her insan ayrımcılık yapılmaksızın yeterli tıbbi bakım görme hakkına sahiptir.” Dünya Tabipler Birliği Tokyo Bildirge’ne göre: “Hekim, tıbbi açıdan sorumlu olduğu kişinin bakımıyla ilgili bir karar verirken klinik yönden bütünüyle bağımsız olmalıdır. Hekimin temel görevi, izlediği kişilerin sıkıntılarını azaltmaktır; kişisel, toplumsal ya da politik hiçbir güdü, bu yüce amaçtan daha üstün sayılmayacaktır.”

- 5) Yeterli ve sağlıklı beslenmek temel insan hakkıdır. Sağlık sorunları olan mahpuslar, doktorlarca reçete edilmiş yiyecekleri alma hakkına sahiptirler. Cezaevi idareleri tarafından hasta tutuklu veya hükümlülere diyeteye uygun yemek sağlanmalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Ebedin Abi/Türkiye (B.No: 10839/09, 13/3/2018) bireysel başvurusunda hasta tutuklu veya hükümlüye diyeteye uygun yemek sağlanmaması ile ilgili olarak insanlık onuruyla bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine hükmetmiştir.

- 6) Hastaların revire çıkarılmaları, hastaneye sevkleri hızlandırılmalıdır. Teşhis, tedavi ve kontrollerinin uzman hekimler tarafından yapılması sağlanmalıdır. Hapishanelerdeki sağlık personeli sayısı arttırılmalıdır.
- 7) Hastaların havasız, kışın soğuk, yazın sıcak ringler ile hastaneye sevk edilmesi, hastane önlerinde ringler içerisinde saatlerce bekletilmesi uygulamalarına son verilmelidir. Ağır hastaların ring araçları ile değil ambulansla hastanelere sevk sağlanmalıdır. Tek kişilik ring aracı tamamen kaldırılmalıdır.
- 8) Kelepçeli muayene ve tedavi yöntemi uygulamasından vazgeçilmelidir. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık-dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) Genel Raporu'nda da kelepçeli olarak tedavinin uygun olmadığı vurgulanmaktadır: “Sivil hastanenin kullanılması halinde, güvenlik düzenlemeleri konusu ortaya çıkacaktır. CPT bu bağlamda, tedavi almak üzere hastaneye gönderilen tutukluların gözetim nedenleriyle hastane yataklarına ya da diğer eşyalara fiziksel olarak bağlanmamaları gerektiğini vurgulamak ister. Güvenlik ihtiyaçlarını yeterli bir şekilde karşılayacak başka yollar bulunabilir ve bulunmalıdır; bu tür hastanelerde bir gözetim biriminin oluşturulması bu çözümlerden bir tanesi olabilir.”
- 9) Her hasta mahpusun tıbbi etik gereği, her hastaya uygulanması gerektiği gibi, mahremiyetine saygı gösterilen bir ortamda, insan onuruna yakışır bir şekilde sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Dünya Tabipler Birliği ve Türk Tabipler Birliği de yayınladıkları birçok metinde, hekimlerin mahpusları muayenesi esnasında kişinin içinde bulunduğu her türlü kısıtlılığın ortadan kaldırılmasını ve kişiyi kelepçeli, yatağa bağlı ve benzeri bir durumda muayene ve tedavi etmemelerini salık vermektedir. Türk Tabipler Birliği, Aralık 1994'te konuyla ilgili yayınladığı bildirgede kelepçelerin açtırılmasını “hekimin görevi” olarak nitelendirmekte, bu tür muayenelerin hekimlik meslek etiği ilkelerine aykırı olduğunu bildirmektedir.
- 10) Adli Tıp Kurumu sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi raporlarında son ve tek merci olmaktan çıkarılmalı ve tam teşekküllü hastaneler ve Üniversite hastanelerinin raporları da kabul edilmelidir.
- 11) Sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi kararlarında cumhuriyet savcılarının takdir yetkisi kaldırılmalı, hastanelerin verdiği raporlar esas alınarak cezaların infazları ertelenmeli, hasta mahpusların infaz ertelemeşi önündeki “toplum güvenliği bakımından tehlike” kriteri

kanundan çıkarılmalıdır. Sağlık durumu nedeniyle ceza infazının tehiri konusunda **kişilerin mevcut tıbbi durumu dışında hiçbir kısıt yer almamalıdır.**

- 12) AİHM'in Gurban/Türkiye grup kararları uyarınca mahpusların müddetnamelerinde yaşları ve sağlık durumları dikkate alınarak tahliye olabilecekleri uygun bir tarih yer almalıdır.
- 13) Cumhurbaşkanının sağlık sebebi ile mahpusları af yetkisini düzenleyen genelgesi değiştirilmeli, Cumhurbaşkanı ağır hasta mahpuslar ile ilgili yetkisini ayırım gözetmeksizin kullanmalıdır.
- 14) Türkiye'nin mevcut infaz rejimi BM Mandela Kurallarına uyumlu hale getirilecek şekilde değiştirilmeli, TMK bakımından infazda ayrımcılığa son verilmelidir.

İHD MERKEZİ HAPİSHANELER KOMİSYONU